

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАПАСІВ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

У сучасних умовах формування та використання запасів залишається необхідним завданням для керівництва підприємства будь-якої галузі. Основними напрямками щодо ефективного управління запасами, що на сьогодні потребують вдосконалення, як правило, визначають підвищення оперативності інформаційного забезпечення, удосконалення автоматизації бухгалтерського обліку та економічного аналізу, визначення напрямів інвентаризації з метою точного виявлення нестачі на надлишків, організації єдиного інформаційного простору, що знаходить своє відображення у формуванні та контролі відповідних бізнес-процесів підприємства.

Програма автоматизації в частині аналізу запасів підприємства має відповідати ряду завдань: планування у довгостроковому та короткостроковому терміні на основі визначених показників, надання оперативної інформації відповідно до запиту, можливість вносити зміни, враховуючи фактори впливу, що у сукупності дозволить сформувати єдину концепцію управління. Зокрема, враховуються напрями мінімізації використання матеріальних ресурсів підприємства, а саме лише на основі сформованих планів, однак з можливістю коригування у відповідності до існуючих та потенційних релевантних змін, факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, облік обмеження залучення ресурсів у зазначеному бізнес-процесі, формування логістичної стратегії та механізму взаємодії відповідних суб'єктів. Традиційно основними показниками оцінки стану запасів на підприємстві визначають: щодо забезпеченості та джерел їх формування – співвідношення вартості запасів та оцінка власних та залучених джерел; ефективності використання – система загальних та окремих показників. До перших, як правило, відносять: матеріаловіддача, матеріалоємність, коефіцієнт співвідношення темпів росту обсягів виробництва і матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання матеріальних запасів та ін.

Недоліками існуючої методики науковці визначають недооцінку показників витратоємності одного оборотного циклу коштів і витратоємності одного оборотного циклу залишків матеріальних запасів, сутність яких полягає у тристоронній оцінці виробничого процесу – швидкості обороту оборотних коштів, обороту залишків матеріальних запасів і витратності одного циклу обороту коштів [1, С. 57]. Погоджуємося з зазначеним, оскільки інформація, що формується у інформаційному просторі підприємства щодо її складових, не повинна мати за мету лише констатацію фактів господарського життя, важливим є її подальша інтерпретація, рішення, що прийняті на її основі, а також взаємопов'язаність всіх процесів, що відбуваються.

Відомо, що на великих підприємствах у сучасних умовах діяльності важко уявити управління запасами без використання відповідного програмного забезпечення, зокрема ERP систем (Enterprise Resource Planning) та MRP (Material Requirements Planning), що фіксують в тому числі всю інформацію щодо запасів, а, враховуючи їх значне різноманіття і, як правило, швидкість використання матеріального потоку – таке забезпечення є технічною основою для прийняття управлінських рішень. Зокрема, таким системам характерне не тільки ведення всіх ділянок обліку, але і актуальні на сьогодні напрями оперативного аналізу балансу та оборотів, багаторівневий аналітичний облік, мультивалютний облік та ін.

Як відомо, принцип мультивалютності у бухгалтерському обліку означає принцип обліку валюти, відповідно до якого операції в чужоземній валюті відображаються на тих же рахунках, що і операції в національній валюті. Це значно розширює можливість діяльності підприємства, однак система аналізу повинна включати показники, пов'язані з валютним ризиком: оцінка валютних та фінансових умов; ризики, пов'язані з коливанням курсів валют та відповідної упущеної вигоди; інфляція; процентний ризик; митне оформлення товарів (пені за прострочення, штрафи за простої та ін.), врахування яких надалі дозволить мінімізувати ризики та сприятиме ефективній діяльності. Отже, управління запасами залишається актуальним завданням для керівництва. Інновації, що також впливають на бухгалтерський облік та економічний аналіз, надають переваги, зокрема у можливості автоматизації процесів та формуванні оперативної інформації. Крім того, враховуючи глобальні зміни та інтеграційні процеси, на сьогодні інформаційно-комунікативна система підприємства (або єдиний інформаційний простір) не може бути закритою, її дані мають бути зрозумілими для всіх користувачів, що зумовлює необхідність комплексного управління та планування.